

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Institutiones Canonicae Sive Ius Ecclesiasticum

Wiestner, Jacob

Monachii, 1706

VII. De Rei iudicatae Executione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62656](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62656)

114. Excipiunt septimò noviter reperta, vel obrenta instrumenta, quæ is, qui in iudicio victus est, producere non potuit; quòd ea ante perdidit, aut fuerint in manibus alterius, à quo ea, debitò conatu adhibito, non potuerunt obtineri; huius enim summariam fidem si fecerit, eum saltem vi clausulæ generalis ad huiusmodi instrumentum admittendum, cum Innocentio in c. *Ultra* 55. de *Test. & attest. n. 2.* Felino in c. *Suborta* cit. n. 15. Panormit. n. 15. & Alex. de Nevo à n. 52. censet Pirthing ad banc Rubr. n. 42. ad finem.

Quam exceptionem, licet Jure satis non expressam, æquitati tamen valde consentaneam, ait Haunold, l. cit. n. 115. huiusmodi litigatori utilem cautelam à DD. suggeri monens; ut apud iudicem protestetur, se nunc à productione instrumentorum impediri, sibi que reservare jus illis utendi, quàm primùm copiam sit factus; tali enim protestatione admittà eum tutum, censet n. 116.

115. Excipitur octavò sententia, lata ex probatione semiplena, accedente in plenæ defectum juramentò Necessariò, à iudice delatò; nam & hæc novorum instrumentorum prætextu retractatur, l. *Admonendi* 31. ff. de *Jurejurando*: idque, si is, contra quem iudicatum, est, illa intra quadriennium in iudicio produxerit, & noviter reperta jurarit, ope in integrum restitutionis fieri, cum Felino in c. *Suborta* cit. n. 18. docent cit. Oddus q. 74. art. 5. Molina n. 5. & alii apud Bruneman. in l. cit. n. 18. & Gonzalez cit. n. 8. Ratio est; quia in sententia, lata ex juramento Necessario, à iudice delato, cessat ratio, propter quam instrumentorum noviter repertorum productio adversus sententiam, quæ in rem iudicatam transit, non admittitur, l. *Imperatores* l. *Sub specie*, non admittitur, l. *Imperatores* l. *Sub specie*, c. *Inter* & c. *Suborta* cit. quia his texti-

bus illa ideo non admittitur; quòd actoris intentio reive exceptio iudici comperita sit ex probationibus legitimis, in iudicio receptis; quod non accidit in sententia, lata ex juramento necessario; cum hoc à iudice deferatur ob alterius legitimæ probationis defectum; & propterea, cum veritas ex productis, quæ noviter reperta sunt, instrumentis ostendi potest, istorum productio meritò admittitur & præfertur. Accedit; quòd sententia lata ex probationibus præsumptivis & privilegiatis, ut est necessarium seu suppletorium juramentum, in rem iudicatam non transeat; ut, quando cunq; ex iis creditum falsum esse ostenditur, retractari valeat, ut arg. l. *Si quis adulterij* 34. C. ad L. *Jul. de Adul.* cum Innocentio in c. *Tuanos* 8. de *Cohabit. cler. n. 5.* tradit Gaill. *Lib. 2. de Pace, cap. 8. n. 2.* & dictum n. 85.

Alia ratio est sententiæ, latæ ex juramento Judiciali, à parte parti delato; cum juramentum hoc vim habeat transactionis, l. *Admonendi* cit. in fine, quæ instrumentorum noviter repertorum prætextu non retractatur, l. *Sub prætextu* 19. C. de *Transact.* quòd omnia jura omnèsque probationes, tam testium quàm instrumentorum, transactione facta, cassentur, c. 1. de *Transact. ubi* Panormit. n. 4. & Bruneman. in l. *Admonendi* cit. n. 20.

ARTICULUS VII.

De Rei Judicatæ Executione.

SUMMARIUM.

117. Executionem Condemnatoria,
118. Non Absolutoria sententia exigit.
119. In illa etiam non Victori;
120. Sed iudici Ordinario,

Z z z

121. 20

121. *Et Delegato summi Principis:*
 122. *Non inferioris Ordinarii, vel arbitro compet.*
 123. *In secunda instantia latam aliquando prima:*
 124. *Aliquando secunda instantia iudex exequitur.*
 125. *Condemnato in Actione Reali Jus ferè nullum:*
 126. *In Personali quatuor mensium tempus indulget.*
 127. *Damnati ad penam corporalem statim plecti solent.*
 128. *Executio in re, qua est adjudicata,*
 129. *Secus prius in mobilibus:*
 130. *Dein in immobilibus & juribus est facienda.*

117. **P**ostquam Sententia Condemnatoria legitime prolata in rem iudicatam transit, nihil superest, nisi executio: quæ ultima ejus & usque adeo necessaria perfectio est; ut, sicut leges, executione destitutæ, nihil in Republica utilitatis, ita & sententia nullas vires habeat, si destituatur executione. Ne igitur inanis & vacua sit, postquam rei iudicatæ autoritatem consecuta est, mandanda est executioni, *can. Sicut, 2. q. 1. & c. Quod ad consultationem 15. Condemnatoria*, inquam, non etiam absolutoria sententia; hæc enim, quoad rem principaliter petitam & in iudicium deductam, nullâ indiget executione; quia hanc ipsa sententia secum trahit, neque aliquò iudicis factò est opus; cum id, super quo iudicium contendit, reus jam habeat, & adversus actoris impetitionem in posterum tutus sit exceptione Rei iudicatæ, *l. 1. §. 2. ff. Ut in possess. legat.* Nisi actor condemnatus sit in expensis; quoad has enim executione opus etiam reus haberet, *Zœsius in l. Miles 6. §. Qui iudicati 2. ff. de Re iudic. n. 7. Gaill. Lib. 1.*

Observat. 113. n. 18. & Hunnius Pol. 2. in Treul. disp. 48. §. Caterim.

Quoad has autem & sententiæ condemnatoriæ etiam, quoad rem principaliter petitam & adjudicatam, executio non competit ipsi victori, §. *Qui iudicati cit.* secundum quem textum is, sententiæ executionem propriâ autoritate attentans, ex re justa injustam, adeoque odiosam facit; ut actione Furti & Vi bonorum raptorum teneatur. Ratio executionem ei ita severè prohibendi luculenta fuit; ne occasio tumultibus præberetur; cum, si pars victrix illam sibi vendicaret, fortassis ei resisteret victa, ideoque facile veniretur ad manus, rixas, digladiationes; ad quæ incommoda avertenda officium iudicis & Magistratum publica auctoritas est constituta, *l. Unica C. Ne quis in sua caus. §. l. Non est Singul. 176. ff. de R. J. Zœl. n. 1. & in ff. hie; Hunn. q. cit. 17.*

Quare ejus Sententiæ executio competit soli Magistratui, & præcipue iudici Ordinario, qui eam tulit, *c. Si quis 4. iunctâ Glossâ, V. Sollicitudine, de Foro compet. §. l. Cum quadam 19. ff. de Jurid. d. uti etiam Delegato Papæ, c. In literis 9. §. 116. c. Pastoralis 28. §. Præterea, de Offic. deleg. vel alterius Principis aut Magistratus impremi: dummodo non appareat, exequendi potestatem ab isto sibi reservatam, *Maranta de Ord. Judic. p. 6. art. 3. n. 1. & Menochius de Arbitr. q. 74. n. 48.**

Eandem potestatem Episcopi & ceteris juscunque alterius ordinarii Magistratus inferioris delegato, *in c. Si quis cit. cum eadem Glossâ adstruit Panormit. n. 32. & adstruendum suadet ratio quia ipsa causæ commissione commissæ consentur omnia, quæ ad illam pertinent, & sine quibus ea nequit expediri. Alii tamen cum Felino *in c. cit. n. 5. cit.* Maranta *n. 4. §. 1. & Menochio n. 52.* à se latæ sententiæ executionem hujusmodi delegato, uti & arbitro*

hinc compromissario Jure competere, negant; quòd, sententiã latã, omne ejus officium expiret; ac proinde eam ad ipsum delegantem spectare volunt, propter textum *l. A. D. Pio 15. ff. de Rejudic. cuius pr. iudicium a se datorum vel arbitratorum sententiam exequi, dicuntur Magistratus Ordinarii, qui eos dederunt. Nisi tamen delegato ipsa etiam exequendi potestas sit commissa; cum rei iudicata executio non minùs, quàm cognitio definitioque ab ordinario iudice per delegationem valeat transferri, arg. l. fin. ff. De eo, cui mandat a est, Perez in C. de Execut. rei jud. n. 3.*

Neque inferiori quoque delegato sententiã suã, etiã seclusò speciali mandatò, executionem competere, evincunt pro eo allegati text⁹ *c. In literis cit. & c. Cum sicut 2. De eo, qui mitt. in possess. quia utroq; sermo est de Papæ delegato: qui, cum æquiparetur, imò maior sit quocunque Ordinario, c. Sane 11. de Offic. deleg. & c. Pastoralis cit. §. Quia verò, executio ei (sicut & Vicario generali; quòd iudex Ordinarius etiam imple sit, c. Non putamus 2. de Consuetud. in 6. & c. Romana 3. pr. de Appell. in 6.) rectè adstruitur, quantumvis ea inferiorum Ordinariorù, & Ecclesiasticorum delegatis non concedatur, arg. l. A. D. Pio cit. & Aurb. Et qui jurat C. de Bonis aurb. judic. possid. cuius textu delegato inferioris, propter rei contumaciam actorem in possessionem ex primo decreto mittendi, potestas disertè denegatur.*

123. Maius dubium est de iudice Appellationis. Non quidem, si, malè iudicatum & bene appellatum pronuntiandò, primæ instantiã sententiam reformet; hoc enim casu executionem ipsi competere, vix est, qui inficias eat, Speculat. de Execut. Sent. §. 2. n. 10. Berlich. Pract. conclus. 79. n. 7. & Haunold. Tom. 5. de J. & J. Tract.

5. n. 534. sed, si sententiã illa confirmetur. Quò casu DD. communiter distinguunt inter modos, quibus ea confirmatio fit: & licet, quando sententiã solum tacitè, scilicet lapsa fatalia, aut appellationem desertam pronuntiandò, confirmatur, executionem iudici *A quo* competere, haud gravatè concedat; quòd ita superior iurisdictionem in negotio principali ad se non devolutam pronuntiet, casu tamen, quò iste, meritis causæ excussis, malè appellatum & à iudice, qui sententiam tulit, bene iudicatum, expressè pronuntiat, sententiam suam confirmatoriam exequi imple potest, per l. Precipimus 32. §. 2. C. de Appellat. & Aurb. Si quis, ibi, Et executioni propria tradat. C. de Episcop. aud. Maranta cit. p. 6. actus 3. n. 6. Farin. Prax. Criminal. q. 34. n. 115. Berlich. cit. n. 8. Bruneman. in l. Precipimus cit. n. 4. & Haunold. l. cit. n. 537.

124. Neque in contrarium facit; quòd iurisdictione iudicis *A quo*, per appellationem dicatur suspendi, non tolli: quod tamen eveniret, si sententiam suam confirmatam executioni mandare non ad ipsum, sed ad superiorem pertineret. Non, inquam, hoc in contrarium facit; quia suspendi illius iurisdictione dicitur, non eò sensu; quòd executio semper ad ipsum revertatur, cum hoc non fiat, quando eius sententia reformatur: sed partim; quòd appellatione interpositã manus eius quasi ligentur; ut nihil innovare valeat, aut mutare: partim verò; quòd causa ad ipsum à superiore remittatur, & de Jure revertatur, casu, quòd à sententiã definitiva interposita appellatio deseritur, aut pronuntiat esse nulla: uti &, quando sententiã solum interlocutoria confirmatur; hujus enim executio ad ipsum pertinet, c. Cùm in Ecclesia 38. de Appellat. Speculat. Tit. de Execut. Sent. §. 2. n. 11. cit. Maranta n. 7. & Haunold. an. 535.

Z z z

Execu.

125. Executioni autem Sententiæ non statim, ut in Rem Judicatam transit, locum esse, leges voluerunt: sed humanitatis gratiâ indulserunt condemnatis spatium aliquod temporis, quò primùm lapsò id; quod judicatum est, præstent. Id autem spatium non idem semper, sed pro temporum varietate varium: & hodie quoque non idem in Reali, quod in Personali actione condemnatis est constitutum; cum in Reali possessor condemnatus mox, ut sententia Rei Judicatæ vim & firmitatem consecuta est, rem alienam auctori, cui ea adjudicata est, restituere teneatur & compellatur, *l. Qui restituere 68. ff. de R. V. Speculat. de Execut. Sent. §. 4. n. 1.* Quod si eam statim restituere non valeat, atque idcirco temporis spatium aliquod petierit, iudex ei terminum præfiget, & interim de restitutione facienda sufficientem cautionem præstare jubebit, *§. Si ad exhibendum 3. Instit. de Offic. judic. Glossa in c. Quarenti 26. de Offic. deleg. V. Quadrimestre, ubi Laiman n. 2. & Perez in C. de Usurâ rei judic. n. 1.* In actione autem & debito Personali condemnato ad solvendum conceditur tempus quadrimestre, à latæ, vel, si ab ea appellatum est, confirmatæ sententiæ die computandum, *c. Quo ad 3. cit. l. Eos qui 2. §. 1. Sancimus 3. pr. C. de Usur. rei judic. nisi ex justa causa videatur prorogandum, & probabilius etiam abbreviandum, l. Qui pro tribunali 2. ff. de Rejudic. Glossa in c. cit. V. Artauri, ubi Felinus n. 8. & Laiman n. 4. vel longius breviusve alicubi observandum sit ex Jure speciali; tempus enim illud locorum moribus, statutis, atque edictis, coarctari posse, & hodie variè coarctatum, testis est Perez cit. n. 1.*
127. In causis Criminalibus, si reus condemnatus sit ad poenam, saltem corporalem, sententia statim, ne expectatò quidem decendiò, ad appellandum à Jure indultò,

executioni mandari consuevit, *l. Cùm rei 18. C. de Penâ, Bartol. in l. Qui ultimo 29. ff. eadem Rubr. n. 7. & Laiman in c. Quarenti cit. n. 2.*

Porro, cùm reus ad rem aliquam certam & determinatè petitam condemnatus est, executio faciendâ est in ea, si extet, *c. Cùm aliquibus 6. quia faciendâ est secundùm judicis condemnationem, l. Si non obtulit 4. §. 3. ff. de Re judic. Neq; reus, ut aliud pro alio solvat: aut auctor, ut aliud pro alio, & pro re, quæ ipsi adjudicata est, ejus æstimationem, aut pignus tantùm, accipiat, sunt compellendi.*

Quod si ad rei æstimationem vel debiti solutionem condemnatus paratam pecuniam non habeat, ad judicis officium pertinet, executionem ita facere; ut quantum fieri potest, cum minori ipsius damno procedatur. Quare imprimis res ejus mobiles sequè moventes oppignoratæ, vel distrahendæ: aut, si emptor non inveniatur, creditor pro quantitate debiti adjudicandæ, *l. AD. Pio 15. §. 2. ff. de Rejudic.* quòd mobilium sequè moventium, quàm immobilium faciliò minusque damnosa distractio sit. Deinde, si res mobiles non sufficiant, ad immobiles *§. cit.* minus pretiosas: & si hæc ad extinctionem debiti sufficientes sint, non statim ad pretiosiores est deveniendum; ne, si rea magni pretii pro modico debito distrahantur, justò majori damno reus afficiatur, Haunold. *Tom. 5. de J. & J. Tract. cit. n. 583.* Demum, si res etiam immobiles, vel nullæ, vel ad debiti omnimodam extinctionem non sufficientes sint, pervenitur ad jura, chirographa & instrumenta obligationum: vel denuntiatæ debitori; ne creditori suo condemnato solvat, *arg. l. Nomen. 4. C. Que res pig. oblig. poss.*

Ab hoc tamen ordine hodiernis moribus multùm recessum, & executio in quibuslibet rebus fieri solet: prout illa magis

magis expedita, minusque debitori dam-
nosa esse videtur, Perez in C. de Execut.
rei judic. n. 13. qui hac de re plura dabit
cum cæteris Legittis.

ARTICULUS VIII.

De Litis Expensis,

SUMMARIUM.

131. Expensa litæ quadam Voluntaria,
alia Necessaria,
132. Et istarum quatuor classes sunt.
133. In judicio succumbens à Volunta-
riis excusatur.
134. Necessarias præstat, si temerè oo-
ram judice,
135. Vel coram arbitro litigavit:
136. Etiam si renuntiavit litæ, vel temerè
litigantis sit heres,
137. Et victus sit in judicio Crimi-
nali:
138. Nisi ad panam sanguinis sit actum.
139. Expensa ferè non præstatur, nisi
taxata à judice, & juramentò
confirmata sint.
140. Ab iis victum excusat justa causa
litigandi:
141. Cujusmodi varia sunt.
142. In dubio justam litigandi causam
habuisse victus non præsumitur,
143. Licet de calumnia juraverit,
144. Præsertim, si victus sit in instan-
tia secunda:
145. Nisi justam causam habuisse pro-
betur,
146. Aut vicerit in instantia prima,
147. Vel quoad articulum aliquem justè
litigavit.
148. Advocato, in propria causa vin-
centi, interesse:
149. Non etiam litis expensa ad judi-
cantur.

150. In expensis non petitis victum con-
demnare judex potest: non tene-
tur.
151. Petitas & non adjudicatas de suo
præstat.
152. Peculiaris actio pro expensis vi-
ctori non competit,
153. Nisi ex contractu vel delicto de-
bita sint.
154. Condemnatus in expensis litis non
teneatur ad damna & interesse:
155. Nisi condemnatus sit ratione con-
tumacia vel retardati Processus.
156. Expensarum per sententiam desin-
itivam facta taxatio non à
prima,
157. Sed à secunda instantia judice re-
vocari potest.

EXpense, quæ in litis ingressu & 131.
prosecutione fiunt, vel Volunta-
riæ vel Necessariæ sunt. Vo-
luntariæ, sive, ut etiam nuncupan-
tur, Delicatae sunt, quæ in litem, causâ
non exigente, fiunt: ut sunt sumptus iti-
neris solitò majores, liberales donatio-
nes victoriæ obtinendæ spe in ipso litis
principio collatae in advocatos, annuæque
salaria pro litis progressu ipsis constitu-
ta &c.

Necessariæ verò, sive, ut e. Cum di- 132.
lecti 6. ad finem, de Dolo & Contum. vo-
cantur, Legitimæ & moderatæ expensæ
sunt, sine quibus juxta Curiarum morem
factis lis expediri commodè non potest,
Haunold. Tom. 5. de J. & J. tract. 5. à
n. 170. ubi cum Speculat. Tit. de Expensis
§. 6. n. 21. & Gaill. Lib. 1. Practic. ob-
servat 151. à n. 2. hujusmodi expensarum
quatuor classes constituit. Prima con-
tinet sumptus, qui fiunt ad instruendum
Processum: ut sunt, quæ advocatis pro
conciipiendis libellis, faciendis aliis scri-
pturis & productis, ad ipsam causam per-
tinentibus

Z z z

tinentibus